

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ПОШИРЕННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Ми живимо в епоху глобальної цифровізації, через що штучний інтелект (ШІ) стає одним із ключових чинників трансформації економіки. Штучний інтелект відкриває нові можливості для малого та середнього бізнесу (МСБ), дозволяючи оптимізувати процеси, знижувати витрати та удосконалювати виробництво.

ШІ сприяє автоматизації рутинних процесів, підвищенню точності аналізу даних, персоналізації обслуговування клієнтів і створенню інноваційних продуктів. Завдяки цьому малий бізнес здатен конкурувати навіть із великими корпораціями, маючи обмежені ресурси. Наприклад, чат-боти, засновані на ШІ, дозволяють підприємствам обслуговувати клієнтів цілодобово без найму додаткового персоналу. Управління підприємством в умовах глобальної турбулентності вимагає швидких, точних і гнучких рішень. ШІ стає невід'ємним елементом адаптивних стратегій управління завдяки здатності аналізувати великі обсяги даних, прогнозувати сценарії розвитку та підтримувати прийняття рішень. Інтеграція ШІ у стратегічне управління охоплює кілька ключових механізмів. У період з 2010 по 2023 роки спостерігається прискорення темпів впровадження технологій ШІ, особливо в останні п'ять років через розвиток обчислювальних потужностей і алгоритмів машинного навчання, зростання доступності великих масивів даних (Big Data), а також збільшення конкуренції на ринках, що стимулює компанії до інновацій. Найчастіше ШІ використовується в таких напрямках:

- Маркетинг і продажі (аналітика поведінки клієнтів, прогнозування попиту);
- Фінанси (автоматичне ведення бухгалтерії, виявлення шахрайства);
- Управління запасами (оптимізація логістики, складування);
- Підтримка клієнтів (віртуальні помічники, інтелектуальні системи відповіді).

За даними дослідження Mastercard (2024), 21% українських підприємців вже використовують ШІ у своїй діяльності: 16% серед мікропідприємств, 30% серед малих підприємств, 47% серед середніх підприємств [1].

ШІ дозволяє зменшити витрати, прискорити процеси прийняття рішень, покращити якість обслуговування клієнтів, що в результаті сприяє зростанню конкурентоспроможності. Дослідження McKinsey (2023) показує,

що впровадження ШІ може призвести до: зростання доходів на 34%, зниження операційних витрат на 9%, зменшення витрат на обслуговування клієнтів до 45% [2]. А також ШІ допомагає передбачити тренди і швидко адаптуватись до змін ринку.

Незважаючи на переваги, широке впровадження ШІ пов'язане з низкою проблем: висока вартість розробки й впровадження, брак технічної експертизи, ризики кібербезпеки, а також етичні питання (наприклад, заміщення працівників машинами). Для МСБ ці фактори можуть стати серйозним бар'єром.

Український уряд за підтримки міжнародних партнерів (наприклад, OECD) розробляє програми цифрової трансформації для МСБ. А такі ініціативи як Diia.Business сприяють навчанню підприємців роботі з цифровими інструментами.

У майбутньому очікується подальше здешевлення та спрощення доступу до ШІ-технологій, що зробить їх ще привабливішими для МСБ. Важливим завданням для підприємців є розвиток цифрових навичок, участь у державних та освітніх ініціативах, спрямованих на підтримку інновацій. Також актуальним є партнерство з ІТ-компаніями для впровадження готових рішень на основі ШІ.

Штучний інтелект — це не лише технологія, а й стратегічний інструмент розвитку малого та середнього бізнесу. Його правильне використання здатне забезпечити прорив у конкурентному середовищі. Підприємцям важливо не лише йти в ногу з технічним прогресом, а й активно формувати інноваційну культуру в межах своєї діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Mastercard. (2024). 40% of Ukrainian entrepreneurs plan to expand into foreign markets and one in five uses AI. <https://www.mastercard.com/news/eemea/en/newsroom/press-releases/en/2024/october/40-of-ukrainian-entrepreneurs-plan-to-expand-into-foreign-markets-and-one-in-five-uses-ai-mastercard-research/>
2. McKinsey & Company. (2023). The State of AI in 2023. <https://pcg.io/insights/real-impact-ai-smes-key-numbers/>
3. OECD. (2024). Enhancing resilience by boosting digital business transformation in Ukraine. https://www.oecd.org/en/publications/2024/05/enhancing-resilience-by-boosting-digital-business-transformation-in-ukraine_c2e06e50.html